

**VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO PRAVDE**

**STRATEGIJA SUZBIJANJA NASILNOG
EKSTREMIZMA
2016 - 2018**

Podgorica, decembar 2015. godine

UVOD

Terorizam u Evropi nalazi svoju inspiraciju u većoj raznolikosti ideologija (nacionalističkim i separatističkim ideologijama, inspiriranim *Al Qaidom*, *ISIS-om*, nasilnim ljevičarskim, anarhističkim i desničarskim ideologijama...) Međutim, terorističke i nasilne ekstremističke aktivnosti ne vrše se isključivo od strane centralizovanih i hijerarhijski postavljenih organizacija, već uključuju i manje grupe i pojedince koji djeluju samostalno i planiraju napade pod ograničenom ili nikakvom nadležnošću nadređene organizacije i time napore za njihovim spriječavanjem čine još težim. Takođe, nekadašnje pravilo da terorizam i nasilni ekstremizam čine pojedinci i grupe van Evrope, više ne važi. Sadašnja iskustva i dešavanja govore upravo suprotno. Brojni teroristi koji planiraju terorističke napade na području Evrope - žive u Evropi.

Takvi napadi uzrokuju više od gubitka života i ekonomske štete: ugrožavaju bezbjedan život stanovništva, stvaraju nesigurnost i razdor među zajednicama u Evropi izazivajući porast reakcionističkih i ekstremističkih pogleda u ostalim dijelovima društva. Time se pridonosi stvaranju plodnog tla za ekstremizam, neprestanog začaranog kruga radikalizacije, agresije i nasilnih odgovora. Radikalizacija stanovnika evropskih država, kroz ekstremističke propagande postaje sve zastupljenija, pri čemu se u postupku vrbovanja maksimalno koriste savremena tehnološka komunikaciona dostignuća i socijalne mreže. Terorističke organizacije i ekstremisti iskorištavaju tehnološki napredak kako bi pronašli nove načine da uključe nezadovoljne, koristeći društvene mreže, video kanale na internetu i radikalne sobe za razgovor na internetu.

Kao posledica ovako agresivnog procesa pridobijanja novih pristalica nastao je fenomen „stranih boraca“ koji putuju u inostranstvo, u konfliktna i ratom zahvaćena područja, kako bi se u okviru paravojnih i terorističkih formacija pripremili i borili u područjima u kojima se odvijaju sukobi, postajući tako još radikalniji i opasniji za društvo. Naoružani novostečenim borbenim vještinama, mnogi od „stranih boraca“ po povratku iz područja u kojima se odvijaju sukobi postaju prijetnja po bezbjednost, i potencijalni izvršioци terorističkih napada. Fenomen stranih boraca je sa borbama u Siriji dobio na intenzitetu i postao problem za čitav svijet, Evropu i region Balkana. Broj ekstremista koji putuju da bi učestvovali u sukobima u zadnjih nekoliko godina u konstantnom je porastu. S porastom broja stranih boraca ujedno raste i prijetnja po bezbjednost. Tradicionalne metode u borbi protiv ovog fenomena pokazale su se kao nedovoljno efikasne za rješavanje novih trendova u radikalizaciji i nasilnom ekstremizmu koji vodi ka terorizmu. Iz tog razloga prepoznata je potreba sveobuhvatnijeg pristupa kako bi se spriječila i suzbila radikalizacija. Taj sveobuhvatniji pristup podrazumijeva uključivanje cijelog društva, i preduzimanje čitavog spektra mjera za spriječavanje i suzbijanje radikalizacije i nasilnog ekstremizma koja dovodi do terorizma.

U skladu sa trenutnim stanjem u Evropi i regionu, Crna Gora je prepoznala potrebu davanja odgovarajućeg odgovora narastajućem problemu radikalizma i nasilnog terorizma, koji u skladu sa njegovom definicijom, u svakom momentu može da se prelije i u Crnu Goru, kroz terorističke akte pojedinaca i/ili grupa, već prepoznatih u našem najbližem okruženju. Iz tog razloga Vlada

Crne Gore je prepoznala potrebu izrade strateškog dokumenta koji će sadržati niz planskih aktivnosti na sprječavanju ovog fenomena, njegovom suzbijanju u slučaju pojave, i saniranju posljedica po bezbjednost društva i države ukoliko do njih dođe.

Strategija suzbijanja nasilnog ekstremizma pripremljena je kao dio napora Vlade Crne Gore da na djelotvoran način odgovori problemima radikalizacije i nasilnog ekstremizma. Ona predstavlja sastavni dio brojnih aktivnosti Vlade Crne Gore u cilju doprinosa globalnoj borbi protiv terorizma bez obzira na njegovu formu i pojavni oblik. Nadovezuje se i dopunjuje nacionalnu Strategiju za sprečavanje i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma i predstavlja odgovor na prijetnju od nasilja motivisanog radikalizacijom, prijetnju od nasilnog ekstremizma i posebno kao odgovor na problem stranih boraca.

Bezbjednosna prijetnja koja je u zadnje vrijeme postala veoma učestala, jeste učešće stranih boraca u oružanim sukobima širom svijeta. Najrasprostranjeniji način učešća stranih boraca u inostranim sukobima jesu plaćenici. Kada je reč o stranim plaćenicima, međunarodno humanitarno pravo im ne priznaje status legalnih ratnika zato što je njihovo učešće u oružanom sukobu motivisano ličnom korišću, u vidu materijalne naknade znatno veće od one koja je obećana ili plaćena borbama sličnog ranga ili funkcije u oružanim snagama te strane. Zato im se ne priznaje ni status ratnih zarobljenika. Konvencija UN protiv regrutovanja, korišćenja, finansiranja i obučavanja plaćenika obavezuje države članice da ne stoje iza bilo koje radnje inkriminirane Konvencijom, i obavezuje države da ih svojim nacionalnim zakonodavstvima zabrane.

Vlada Crne Gore predložila je uvođenje novog krivičnog djela „Učestvovanje u stranim oružanim formacijama“ što je Skupština i podržala donošenjem Zakona o dopuni Krivičnog zakonika Crne Gore u februaru 2015. godine.

Nasilni ekstremizam, u najširem smislu predstavlja negiranje demokratije i ljudskih prava i predstavlja jedan od najtežih oblika kršenja ljudskih prava zagarantovanih međunarodnim konvencijama. Radikalizacija, ukoliko nije povezana sa nasiljem ili drugim nezakonitim radnjama, kao što je podstrekavanje mržnje, ne predstavlja prijetnju društvu. Međutim, radikalizacija često vodi ka primjeni nasilja, terorizmu ili drugim zakonom zabranjenim radnjama, kao sredstvima za postizanje ciljeva, a koje predstavljaju ozbiljnu prijetnju za društvo i koje se moraju spriječiti i adekvatno sankcionisati.

Suzbijanje nasilnog ekstremizma i radikalizacije koja vodi ka terorizmu zahtijeva sveobuhvatnu i dobro iskoordiniranu reakciju države, koja bi obuhvatila efikasnu reakciju krivičnopravnog sistema, uz uvažavanje ljudskih prava, a protiv onih lica koja podstiču druge na nasilni ekstremizam i preventivno djelovanje kroz kontinuirano sagledavanje i praćenje prilika koje pogoduju nasilnom ekstremizmu, a samim tim i terorizmu.

Raniji strateški dokumenti Ujedinjenih nacija izjednačavaju napore u pravcu suzbijanja nasilnog ekstremizma (CVE – countering violent extremism) sa Prvim Stubom Globalne strategije UN za suzbijanje terorizma (UN GCTS) - Odgovor na uslove koji pogoduju širenju terorizma, što znači da nacionalne CVE politike doprinose širim naporima usmjerenim na implementaciju Stuba I.

Također, u strukturi Evropske unije za borbu protiv terorizma, suzbijanje nasilnog ekstremizma predstavlja dio prve komponente u okviru Strategije Evropske unije za borbu protiv terorizma (EU CTS) i posvećen je sprečavanju okretanja ljudi terorizmu kroz tretiranje faktora ili uzroka koji mogu dovesti do radikalizacije i regrutovanja lica u Evropi i širom svijeta za vršenje terorističkih akata ili nasilnog ekstremizma.

Rezolucija UN 2178 poziva na jačanje aktivnosti na sprječavanju i suzbijanju nasilnog ekstremizma kroz sprječavanje radikalizacije, regrutovanja i mobilizacije pojedinaca u terorističke grupe i pretvaranja u strane terorističke borce. U odgovoru na prijetnju koju predstavljaju strani teroristički borci, stavljen je akcenat na regionalnoj i međunarodnoj saradnji i razmjeni informacija, jačanju granične kontrole u cilju sprečavanja putovanja stranih terorističkih boraca, efikasnije korištenje resursa Međunarodne organizacije kriminalističkih policija INTERPOL-a, prekid finansijske podrške stranim terorističkim borcima, suzbijanje podsticanja na terorističke napade motivisane ekstremizmom ili netolerancijom, promovisanje političke i vjerske tolerancije, ekonomskog razvoja i socijalne kohezije i inkluzivnosti, okončanje i rješavanje oružanih sukoba i omogućavanje reintegracije i rehabilitacije, kao i krivično gonjenje stranih terorističkih boraca i lica koja ih regrutuju, finansiraju i omogućavaju njihova putovanja.

U tom cilju izrađen je i ovaj strateški dokument koji se zasniva na smjernicama Ujedinjenih nacija, prioritetima Evropske unije i regionalnim prioritetima u okviru Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi, zatim na rješenjima razvijenim pod okriljem Globalnog foruma za borbu protiv terorizma (Global Counterterrorism Forum - GCTF) i Mreže EU za podizanje svijesti o radikalizaciji (EU Radicalization Awareness Network - EU RAN). Zadatak Strategije je utvrđivanje prioriteta zasnovanih na potrebi razvijanja efikasnih i funkcionalnih mehanizama i unaprijeđenja kapaciteta za prevenciju i suzbijanje radikalizma, nasilnog ekstremizma i terorizma.

U dijelu prevencije, Strategija je fokusirana na lica koja su najviše izložena riziku i/ili su već u ranoj fazi radikalizacije, kako bi se spriječila dalja radikalizacija i regrutovanje od strane nasilnih ekstremističkih grupa, kao i na rehabilitaciju i reintegraciju stranih terorističkih boraca povratnika – kao novi izazov i oblast djelovanja koja je specifično vezana za fenomen stranih terorističkih boraca.

U dijelu represije, Strategija je fokusirana na jačanje kapaciteta službi za primjenu zakona u pravcu identifikovanja lica koja planiraju učestvovanje, učestvuju ili su učestvovala u izvršenju djela nasilnog ekstremizma ili terorizma, prikupljanju dokaza i njihovog krivičnog gonjenja za počinjena krivična djela, a sve u pravcu otklanjanja društvene opasnosti i očuvanju uslova za život u bezbjednom okruženju.

Strategija suzbijanja nasilnog ekstremizma sastoji se iz tri dijela. Prvi dio opisuje prioritete oblasti i ciljeve za suzbijanje ekstremizma u Crnoj Gori; drugi dio se odnosi na multidisciplinarnu aspekte suzbijanja ekstremizma, a treći dio sadrži pregled aktivnosti koje treba preduzeti u narednom periodu i koje će biti osnov za izradu Akcionog plana za implementaciju ove Strategije.

Pri izradi ovog strateškog dokumenta, pošlo se od sledeće **VIZIJE**: Život građana Crne Gore u bezbjednom okruženju.

Ostvarenje postavljene vizije realizovaće se kroz implementaciju **MISIJE**: Smanjenje ranjivosti i povećanje otpornosti crnogorske zajednice na radikalizam, nasilni ekstremizam i terorizam. U cilju ispunjenja vizije i misije, ovom Strategijom postavljeni su sljedeći strateški ciljevi:

- 1. Adekvatno razumijevanje pokretača radikalizacije u cilju prevencije radikalizacije;*
- 2. Uspostavljanje djelotvornih mehanizama koordinacije među odgovornim institucijama na nacionalnom i međunarodnom nivou;*
- 3. Sprovođenje aktivnosti kao odgovor na pokretače radikalizacije - suzbijanje radikalizma i nasilnog ekstremizma;*
- 4. Sprovođenje monitoringa i evaluacije u cilju eliminisanja posljedica nasilnog ekstremizma i terorizma i planiranja budućih aktivnosti.*

I. CILJEVI ZA SUZBIJANJE EKSTREMIZMA U CRNOJ GORI

1. ADEKVATNO RAZUMIJEVANJE POKRETAČA RADIKALIZACIJE U CILJU PREVENCIJE RADIKALIZACIJE

Aktivnosti u okviru ovog cilja dovešće do boljeg razumijevanja uslova, faktora, pokretača radikalizacije koji vode ka nasilju i jačanje postojećeg nivoa otpornosti zajednice na nasilni ekstremizam; Postizanje istog stepena razumijevanja kod svih raznovrsnih aktera uključenih u suzbijanje nasilnog ekstremizma kao preduslov za osmišljavanje prikladnog i djelotvornog odgovora i definisanje jedinstvenog pristupa u suzbijanju nasilnog ekstremizma. U tom kontekstu, neophodna je izgradnja povjerenja unutar društva i između zajednica, njihovog boljeg razumijevanja. Uključivanje različitih djelova društva i ujedinjavanjem tih različitih aspekata smanjuje se rizik radikalizacije i povećava se mogućnost zaustavljanja postupaka koje vode prema ekstremizmu i nasilju.

2. USPOSTAVLJANJE DJELOTVORNIH MEHANIZAMA KOORDINACIJE MEĐU ODGOVORNIM INSTITUCIJAMA NA NACIONALNOM I MEĐUNARODNOM NIVOU

Neophodno je uspostaviti djelotvorne mehanizme koordinacije, kroz uključivanje partnera iz različitih sektora i sa različitih nivoa u aktivnosti suzbijanja ekstremizma. U okviru toga, neophodno je uspostaviti efikasnu saradnju službi za primjenu zakona sa ostalim Vladinim tijelima i nevladinim organizacijama, sa preciznom podjelom odgovornosti i koordinisanim i planskim djelovanjem na nacionalnom nivou

3. SPROVOĐENJE AKTIVNOSTI KAO ODGOVOR NA POKRETAČE RADIKALIZACIJE - SUZBIJANJE RADIKALIZMA I NASILNOG EKSTREMIZMA

Bolje razumijevanje pokretača i uspostavljanje djelotvornih mehanizama koordinacije omogućiće Crnoj Gori da na djelotvoran način interveniše kako bi odgovorila na te pokretače, kroz osmišljavanje prilagođenih i ciljanih rješenja, kao i kreativnih i inovativnih pristupa na nivou zajednice, koji očigledno jačaju otpornost na nasilni ekstremizam.

4. SPROVOĐENJE MONITORINGA I EVALUACIJE U CILJU ELIMINISANJA POSLEDICA NASILNOG EKSTREMIZMA I TERORIZMA I PLANIRANJA BUDUĆIH AKTIVNOSTI

Potrebno je uvesti praktični okvir za sprovođenje monitoringa i evaluacije radi redovnog prikupljanja, poređenja i razmjene podataka iz širokog spektra izvora, kako bi se osigurao pravovremeni i djelotvoran odgovor u suzbijanju terorizma i aktivnostima prevencije, kao i da bi se podržalo učenje radi daljeg unapređenja shvatanja radikalizacije, prilagođavanja odgovora i mjerenja uticaja.

II. MULTIDISCIPLINARNI ASPEKTI SUZBIJANJA EKSTREMIZMA

U odnosu na sve ciljeve/prioritetne oblasti ovog strateškog okvira za suzbijanje nasilnog ekstremizma postoje četiri zajednička/multidisciplinarna pitanja koja treba obraditi. Umjesto njihovog posmatranja kao odvojenih aktivnosti ili projekata, potrebno je pažnju usmjeriti na sva četiri multidisciplinarna pitanja u svim prioritetnim oblastima.

1. Komunikacija

U cilju suzbijanja nasilnog ekstremizma neophodno je unapređenje komunikacije između svih aktera koji učestvuju u suzbijanju, kao i između ovih aktera i zajednica izloženih riziku i ranjivih pojedinaca. Takođe, jačanje svijesti o prijetnjama, potrebama i rješenjima kako bi se povećala djelotvornost i izgradilo povjerenje i smanjila ranjivost.

2. Informacione i komunikacione tehnologije (IKT)

Obezbeđivanje adekvatnog i inovativnog korišćenja IKT, tehnoloških kompanija i IKT eksperata u svim fazama, kroz uspješne CVE aktivnosti mora obuhvatiti, ali se ne smije ograničiti, samo na uklanjanju ili blokiranju sadržaja na društvenim mrežama i Internet portalima koji promovišu nasilni ekstremizam. IKT se treba koristiti i za unapređenje djelotvornosti direktnog odgovora na ekstremizam, saradnje i koordinacije između CVE aktera, kao i za prikupljanje podataka o ekstremizmu i uticaju CVE aktivnosti.

3. Jačanje kapaciteta

Jačanje kapaciteta Vladinog, nevladinog i privatnog sektora da pravovremeno i kvalitetno odgovore na prijetnje nasilnog ekstremizma Jačanje kapaciteta u oblastima kao što su sposobnost prepoznavanja naznaka radikalizacije i razumijevanje savremenih CVE tehnika i metoda su od ključnog značaja za napredak u svim prioritetnim oblastima.

4. Međunarodna saradnja

Efikasna i kontinuirana regionalna i međunarodna saradnja između službi za primjenu zakona i efikasno korištenje dostupnih međunarodnih baza podataka i resursa Međunarodne kriminalističke policije Interpol-a u skladu sa Rezolucijom UN br. 2178 i evropske policijske kancelarije Europol-a, u skladu sa najboljom praksom država EU. Na regionalnom nivou, to je podržano Zajedničkom izjavom iz Budve, koja navodi da nacionalne i lokalne mjere moraju biti dopunjene koordiniranim regionalnim aktivnostima.

III. AKTIVNOSTI KOJE TREBA PREDUZETI U NAREDNOM PERIODU I KOJE ĆE BITI OSNOV ZA IZRADU AKCIONOG PLANA ZA IMPLEMENTACIJU OVE STRATEGIJE

Strategija suzbijanja nasilnog radikalizma prikazuje predloženi pravac djelovanja Vlade Crne Gore u tretiranju radikalizacije i suzbijanju nasilnog ekstremizma, prateći gore opisanu strukturu, i dokumente UN, EU, kao i nacionalne dokumente, postojeće preporuke i najbolja praktična rješenja i modele prepoznate u tim dokumentima i predlaže niz aktivnosti zasnovanih na njima. Strategija potencira sinergiju sa Strategijom za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma i mjerama iz Akcionog plana za period 2015-2016 za implementaciju Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma 2015-2018. Strategija predstavlja osnov za izradu akcionog plana u kojem će se konkretizovati aktivnosti na realizaciji postavljenih strateških ciljeva, u skladu sa vizijom i misijom definisanom u ovom dokumentu.

1. Adekvatno razumijevanje pokretača radikalizacije u cilju prevencije radikalizacije

Aktivnosti za ispunjenje cilja:

- Ujedinjavanje stručnog znanja s ciljem sprječavanja radikalizacije - Izrada metodologije, u konsultaciji sa lokalnim i međunarodnim ekspertima, radi polaznih ocjena koje su neophodne za planiranje politika za suzbijanje ekstremizma koje su zasnovane na informacijama i dokazima, uključujući informacije o: geografskim i demografskim profilima zajednica izloženih riziku, kapacitetu aktera iz zajednice da odgovore na pokretače radikalizacije, procjeni prijetnji, itd. (MN CTS AP 2015-2016, mjere 6.1, 7.1);
- Formiranje tima/radne grupe za uspostavljanje koordinacione mreže, sa zadatkom prepoznavanja i praćenja potencijalnih članova nasilnog ekstremizma;
- Bliska saradnja s civilnim društvom i privatnim sektorom u cilju prepoznavanja prijetnji sa Interneta;
- Učešće u Mreži za osvještavanje o radikalizaciji;
- Uspostavljanje „izlaznih strategija” za pomoć pojedincima prilikom napuštanja nasilnog ekstremizma;
- Obezbeđenje adekvatne pomoći žrtvama pri sprječavanju radikalizacije;
- Osposobljavanje specijalista za sprječavanje radikalizacije - Uspostaviti koordinaciono tijelo koje služi kao platforma za diskusiju i koje ima za cilj da obezbijedi jedinstveno razumijevanje uslova koji pogoduju nasilnom ekstremizmu i njegovih pokretača i dovodi do razvoja jedinstvene/zajedničke vizije i jedinstvenog pristupa u aktivnostima suzbijanja ekstremizma u Crnoj Gori;
- Stalno podizanje svijesti među zaposlenima koji su najdirektnije izloženi, među vladinim agencijama, civilnim društvom o svim gore pomenutim pitanjima, kao i o ulozi značajju doprinosa svih ovih sektora;

- Osmišljavanje kursa sa ciljem podizanja svijesti među mladima o CVE i posljedicama ekstremističkog nasilja u društvu;
- Obezbeđivanje medijske obuke za matične vjerske škole i povezane obrazovne ustanove.

2. Uspostavljanje djelotvornih mehanizama koordinacije među odgovornim institucijama na nacionalnom i međunarodnom nivou

Aktivnosti za ispunjenje cilja:

- Uspostavljanje partnerstava između nacionalnog i lokalnog nivoa: dalja koordinacija angažmana opština u aktivnostima suzbijanja ekstremizma – kroz potpisivanje Memoranduma o razumijevanju sa Zajednicom opština Crne Gore. Osnivanje ili određivanje referentne internet jedinice: a) koordinacija i zajednička realizacija zadataka identifikovanja (isticanja – flagging) terorističkog i nasilno-ekstremističkog sadržaja na internet sa relevantnim partnerima, b) brzo, efikasno i djelotvorno sprovođenje i podrška preporukama, u tijesnoj saradnji sa privatnim sektorom, i c) podrška nadležnim organima, kroz vršenje strateške analize i operativne analize;
- Uspostavljanje partnerstava između Vladinih službi i naučnih ustanova i NVO - mapiranje postojećih inicijativa civilnog društva koje imaju pozitivan uticaj na povećanje otpornosti i smanjenje ranjivosti od radikalizacije i regrutovanja radi nasilnog ekstremizma;
- Sprovesti analizu razvojnih strategija, politika i akcionih planova koje Vlada Crne Gore trenutno implementira, radi prepoznavanja aktivnosti koje se mogu iskoristiti i gdje postoji sinergija sa CVE i CT strategijom;
- Obuka službenika koji direktno rade na pitanjima radikalizacije;
- Osigurati uključivanje tehnoloških kompanija i IKT eksperata u mrežu i osnivanje radne grupe radi osmišljavanja inovativnih pristupa upotrebi tehnologije, Interneta i društvenih medija radi suzbijanja nasilnog ekstremizma;
- Uspostavljanje odgovarajuće saradnje na regionalnom i međunarodnom nivou – izgradnja odgovarajućih platformi za razmjenu informacija i najboljih praksi;
- Uspostavljanje efikasne saradnje sa međunarodnim organizacijama koje se bave prevencijom terorizma i nasilnog ekstremizma.

3. Sprovođenje aktivnosti kao odgovor na pokretače radikalizacije - suzbijanje radikalizma i nasilnog ekstremizma

Aktivnosti za ispunjenje cilja:

- Uspostavljanje efikasne koordinacije među službama za primjenu zakona, Državnim tužilaštvom i sudovima u tekućim aktivnostima (na nacionalnom i međunarodnom nivou);

- Zajedničke upotrebe postojećih resursa na nacionalnom nivou u suzbijanju nasilnog ekstremizma i radikalizma;
- Stvaranje preduslova za sprovođenje kontinuirane, pravovremene i sveobuhvatne razmjene informacija (na nacionalnom i međunarodnom nivou);
- Onemogućavanje upotrebe postojeće informacione infrastrukture na nacionalnom nivou za širenje ekstremističke propagande u pravcu vrbovanja novih pripadnika i finansiranju nasilnih ekstremističkih i terorističkih grupacija i pojedinaca;
- Odgovarajuće procesuiranje - otkrivanje i krivično gonjenje počilaca krivičnih djela vezanih za nasilni ekstremizam i terorizam i lica koja učestvuju kao strani borci na stranim ratištima, kao i lica i kriminalnih grupa koje pomažu u finansiranju nasilnog ekstremizma i terorizma i regrutovanju i obučavanju stranih boraca.

4. Sprovođenje monitoringa i evaluacije u cilju eliminisanja posljedica nasilnog ekstremizma i terorizma i planiranja budućih aktivnosti

Aktivnosti za ispunjenje cilja:

- Sprovođenje procesa procjene rizika - Sačinjavanje plana prikupljanja podataka, analize, predviđanja, procjenu prijetnje i donošenja odluka u vezi daljih aktivnosti;
- Izrada plana rada sa povratnicima unutar i izvan sistema krivičnog pravosuđa;
- Izrada plana rada sa povratnicima – stranim terorističkim borcima - Izrada programa reintegracije i rehabilitacije;
- Redovna razmjena podataka, korisna kao osnov za definisanje prioriteta vezano za oblasti i grupe, prilikom osmišljavanja intervencija i evaluacije djelotvornosti tih intervencija;
- Izgradnja okvira, zasnovanog na protokolima o razmjeni informacija i sistemima monitoringa, korišćenje podataka iz otvorenih izvora, podataka iz društvenih medija i informacija, od zaposlenih koji direktno rade na ovim pitanjima, radi otkrivanja regrutovanja i pomaganja, ukazivanja na tenzije u zajednici, ažuriranja stepena prijetnji i generalno vršenja uloge sistema ranog upozorenja.

DEFINICIJE

Definicije koje se koriste u Strategiji imaju značenja koja je definisala Radna grupa UN za pitanja radikalizacije i ekstremizma koji vode terorizmu i Globalni fond za angažovanje zajednice i otpornost, kao i značenja definisana u Rezoluciji UN 2178.

- **Radikalizacija koja vodi ka nasilju:** Odluka o prekidu političkih procesa ili nenasilnih metoda koje podstiču promjene u korist usvajanja nasilnih metoda radi uvođenja promjena;
- **Nasilni ekstremizam:** Upotreba nasilja radi realizacije političkih ciljeva;
- **Suzbijanje radikalizacije:** Paket društvenih, političkih, pravnih, obrazovnih i ekonomskih programa koji su posebno osmišljeni radi odvracanja nezadovoljnih i možda već radikalizovanih lica od prelaska linije i pretvaranja u teroriste;
- **Deradikalizacija:** Programi koji su generalno usmjereni protiv lica koja su postala radikalna sa ciljem njihove reintegracije u društvo ili makar njihovog odvracanja od nasilja;
- **Otpornost:** Faktori, ideje, institucije, pitanja, trendovi ili vrijednosti koje omogućavaju pojedincima i zajednicama da se odupru ili da spriječe nasilje;
- **Strani teroristički borci:** Lica koja protivno zakonu, drugim propisima ili pravilima međunarodnog prava vrbuju, regrutuju, pripremaju, organizuju, rukovode, prevoze ili organizuju prevoz ili obučavaju pojedinca ili grupu ljudi u namjeri njihovog pridruživanja ili učestvovanja u stranim oružanim formacijama koje djeluju izvan Crne Gore.

DOKUMENTI I SMJERNICE NA KOJIMA SE ZASNIVAJU CILJEVI STRATEGIJE

1. CRNA GORA

- Strategija sprečavanja i suzbijanja terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma, Vlada Crne Gore, 2015-2018
- Nacionalni plan za implementaciju Programa Saveza civilizacija, Vlada Crne Gore, 2009
- Nacionalna strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa, Vlada Crne Gore 2012–2015
- Strategija razvoja sistema socijalne i dječije zaštite u Crnoj Gori, Vlada Crne Gore 2013–2017
- Akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti, Vlada Crne Gore, 2013- 2017
- Nacionalna strategija za mlade, Vlada Crne Gore

2. REGIONALNI NIVO

- Zajednička izjava iz Budve, Konferencija Ministara pravde i unutrašnjih poslova Brdo Proces i Proces saradnje u Jugoistočnoj Evropi, 2015
- Bečka deklaracija, Rješavanje nasilnog ekstremizma, 2015
- Preporuke Regionalnog samita za suzbijanje nasilnog ekstremizma održanog u Tirani, 2015

3. UN i EU

- Rezolucija Savjeta bezbjednosti UN 2178 (2014)
- Globalna strategija Ujedinjenih nacija za borbu protiv terorizma, 2006
- Strategija Evropske unije za borbu protiv terorizma, 2005
- Revidirana Strategija EU za borbu protiv radikalizacije i regrutovanja za terorizam, 2008
- Povelja principa kojima se rukovodi Mreža EU za podizanje svijesti o radikalizaciji
- EU referentna Internet jedinica pri EUROPOL – koncept, 2015

4. NAJBOLJA PRAKTIČNA RJEŠENJA/SMJERNICE

- Memorandum iz Ankare o dobrim praktičnim rješenjima za višesektorski pristup u suzbijanju nasilnog ekstremizma, Globalni forum za suzbijanje terorizma, 2013
- Memorandum iz Haga – Marakeša o dobrim praktičnim rješenjima za djelotvorniji odgovor na pojavu stranih terorističkih boraca, Globalni forum za suzbijanje terorizma, 2014
- Okvir za komparativnu evaluaciju za borbu protiv radikalizacije, Institut za strateški dijalog, 2010
- Paket za procjenu potreba, Globalni fond za angažovanje zajednice i otpornost (Global Community Engagement and Resilience Fund), 2015